

Dorpscanon van Folsgeare

De kerk van Folsgeare, 1864 tot heden

© Foto: Stichting Monumenten SWF

De kerk van Folsgeare, 1864 tot heden

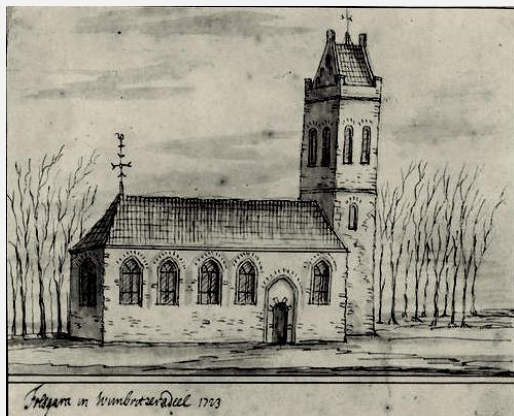
De kerk in Folsgeare is genoemd naar de heilige Laurentius. Deze heilige was diaken bij paus Sixtus II en had de zorg over de vondelingen, armen en wezen. Kerken die genoemd zijn naar deze heilige, hebben vaak een hoge ouderdom.

De paus werd op 6 augustus van het jaar 258 gevangengenomen en onthoofd. Laurentius kon eerst nog ontkomen. Hij nam al het geld mee en verdeelde dat onder de armen. Kort daarna werd ook hij gepakt. Omdat de Romeins keizer Valerianus geldgebrek had, werd Laurentius uitgehoord. Toen bleek dat hij al het pauselijke geld had weggegeven, werd de keizer woedend. Hij liet Laurentius bewerken met gloeiende staven. Die liet echter niets los. Daarom werd hij op een rooster gelegd, waaronder een vuur werd opgestookt. Na enige tijd - zo wil althans de legende - riep Laurentius: „Keere mij om, er is slechts één zijde gaar!”

Eind 18e eeuw is de kerk, gebouwd rond 1532, bouwvallig geworden en de onderhoudskosten nemen toe. Het gebouw is bovendien te klein geworden om alle kerkgangers altijd een plaats te kunnen geven. Het wordt tijd voor een nieuwe en grotere kerk.

Dorpsanon van Folsgeare

De kerk van Folsgeare, 1864 tot heden

De kerk van rond 1535 op een tekening van Jacobus Stellingwerf uit 1723

In 1769 nodigen de kerkvoogden van Folsgeare een predikant uit om met hem ideeën uit te wisselen hoe de nieuwe kerk er uit zou moeten zien. Via het toegangsbruggetje over de gracht gaan ze door de zuidingang, de manneningang, naar binnen.

Het eerste advies is dat de vrouweningang aan de noordzijde, die niet meer wordt gebruikt, kan vervallen. Dan staan ze in het midden van de kerk stil bij de preekstoel, die volgens de predikant beter achter in de kerk kan komen op de plek waar nu de graftombes van Hobbe Zyarda en zijn vrouw Foeckel van Roorda staan. Als ze weer buiten staan en naar de toren kijken die in een zeer slechte staat verkeerd, adviseert de predikant om deze te vervangen door een slanke toren met spits.

De kerkvoogden gaan met deze adviezen naar de gemeenteleden. De ideeën worden positief ontvangen. Echter, het enthousiasme voor een nieuwe kerk wordt getemperd als de financiële kant van de verbouwing wordt besproken.

Er heerst veepest, het gaat als gevolg niet goed met de boerenbedrijven. Voor een financiële bijdrage aan een nieuwe kerk zien de boeren voorlopig geen mogelijkheden.

Het plan belandt in een lade en zal daar vele jaren blijven liggen.

Pas in 1863 gaan de kerkvoogden in het dorp rond met een intekenlijst om te bekijken of het plan financieel kans van slagen heeft. Nu wordt er wel royaal gegeven, zodat ze serieus aan de slag gaan.

Al gauw blijkt dat er voor én een nieuwe toren én een nieuwe kerk niet voldoende geld beschikbaar is. Het is slechts mogelijk om alleen een nieuwe kerk te bouwen.

Dorpscanon van Folsgeare

De kerk van Folgare, 1864 tot heden

Na de aanbesteding wordt de bouw gegund aan de lokale aannemer P.W.Twijnstra.

Twijnstra legt naast de school een tijdelijke weg aan voor het vervoer van het materiaal van de afbraak van de oude en de bouw van de nieuwe kerk. Het gewone toegangsbruggetje naar de kerk hoeft op deze manier niet gebruikt te worden.

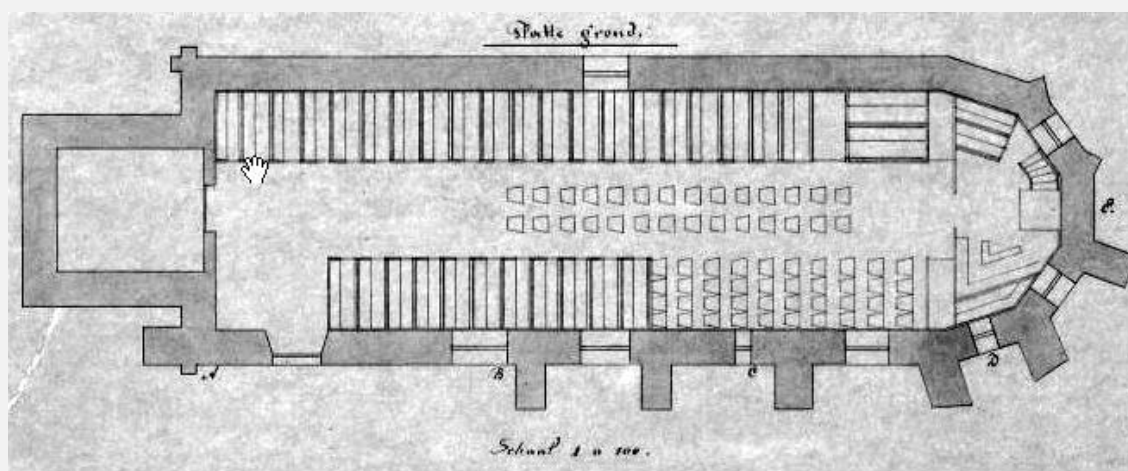
In 1864 wordt de eerste steen gelegd door de onderwijzer C. L. Nauta.

Op de plattegrond is te zien dat de adviezen die in 1769 werden gegeven, worden meegenomen in de bouw van de nieuwe kerk:

De graftombe komt niet terug en er komt één gezamenlijke toegangsdeur voor mannen en vrouwen. De preekstoel komt achterin de kerk te staan..

De nieuwe kerk wordt volgens plan bovendien een stuk groter dan het afgebroken gebouw.

Wat opvalt is dat er maar één raam in de noordmuur komt en dat er aan deze zijde geen steunberen worden geplaatst.

Afbeelding: Rijksdienst van het Cultureel Erfgoed, plattegrond van de kerk in 1864,

Van de oude kerk worden alleen de preekstoel en de psalmborden hergebruikt.

Nieuwe stoelen en banken en kussens voor de banken worden aangeschaft en er komen nieuwe bijbels. Er komt een nieuw doopvont met een massief

Dorpscanon van Folsgeare

De kerk van Folsgeare, 1864 tot heden

mahoniehouten voetstuk onder het doopbekken (Het oude doopvont wordt verkocht voor 10 gulden)

De grote portretzerk en meerdere grafstenen uit de oude kerk worden zorgvuldig bewaard.

Het kerkhof wordt meteen ook aangepakt, het lijken pad wordt opgeknapt en er worden nieuwe bomen aangeplant.

In 1871 wordt besloten om het toegangsbruggetje tegenover de toren definitief te verwijderen en het pad, dat bij de bouw werd gebruikt, voortaan als toegangs pad in gebruik te nemen.

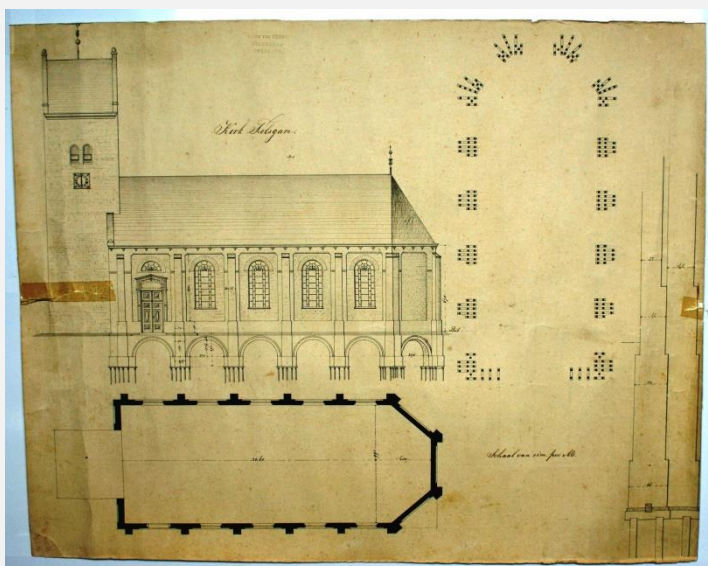
De blijdschap om de nieuwe kerk duurt maar kort, want al na een aantal jaren blijkt dat de fundering te zwak is. Het gebouw verzakt. Er komen scheuren in de muren en in 1874 is het te gevaarlijk geworden om kerkdiensten te houden.

De kerkvoogden hebben een groot probleem: een kerk die verzakt en geen geld voor reparatie. Toch moet er iets gebeuren. De kerkvoogden gaan opnieuw op pad met een intekenlijst.

Wederom wordt er gul gegeven door de gemeenteleden. De gemeenten van Oosthem en Abbega doen ook mee. (zie ook venster: De pastorie van Folsgeare)

Er wordt een nieuw bestek gemaakt en uit de inschrijving op 29 mei 1875 komt timmerman Willem Walsweer uit Uitwellingerga als laagste uit de bus. Hij heeft berekend voor enige duizenden guldens de nieuwe kerk te kunnen bouwen.

Op 1 juni 1875 wordt het contract getekend.

Bouwtekening 1875

Protestantse gemeente
Oosthem, Abbega, Folsgeare

Dorpscanon van Folsgeare

De kerk van Folsgeare, 1864 tot heden

De bestaande kerk wordt voorzichtig afgebroken, opdat zoveel mogelijk materiaal hergebruikt kan worden.

De zwakke fundering wordt eerst aangepakt. Er worden 218 heipalen van 5.50 meter de grond in gestampt en hierop wordt verder gebouwd.

Op 8 sept. 1875 wordt de eerste steen gelegd door R.T. Abma.

De werkzaamheden verlopen voorspoedig. Helaas gaat tijdens de bouw timmerman Walsweer failliet, waardoor de planning vertraging op loopt.

De nieuwe kerk wordt in de loop van 1876 in gebruik genomen.

Foto's Atse Bruin

Bij het binnengaan van de kerk vragen deze teksten de aandacht.....

Rond 1955 wordt vastgesteld dat de 23 meter hoge toren in verval raakt. Het zadeldak is rot en lekt, de muren kankeren in waardoor er stenen uit vallen en er scheuren en gaten in de muren ontstaan.

Dorpscanon van Folsgeare

De kerk van Folsgare, 1864 tot heden

De toren wordt gerestaureerd in 1962. De Staten van Friesland verstrekken voor de restauratie een ruim bedrag aan subsidie en de inwoners zijn opnieuw gul om financieel aan de werkzaamheden bij te dragen.

Voor de restauratie wordt gebruik gemaakt van oude kloostermoppen, dezelfde steensoort die ook bij de bouw in de 16e eeuw werd toegepast.

De toren voor de restauratie van 1962

foto Leeuwarder Courant

In 1971 wordt de toren geplaatst op de Monumentenlijst van de Rijksdienst voor het cultureel erfgoed. Het gebouw krijgt hierdoor de status van beschermd monument.

In 1977 wordt ook het kerkgebouw op deze Monumentenlijst geplaatst.

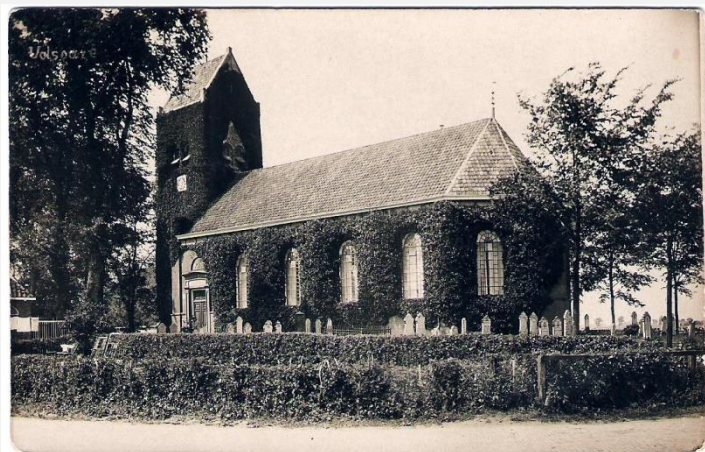
In 1979 wordt besloten dat de kerk een grote onderhoudsbeurt moet krijgen. De zuidmuur laat water door, doordat veel voegwerk is verdwenen. De muur moet zowel van buiten als van binnen stevig worden aangepakt.

De buitenkant van de kerk is voor het overige nog redelijk gaaf, maar de binnenkant ziet er triest uit. De binnenbetimmering moet worden hersteld en op veel plaatsen moet deze zelfs helemaal worden vervangen. Het binnenwerk heeft

Dorpscanon van Folsgeare

De kerk van Folgare, 1864 tot heden

bovendien een uitgebreide schilderbeurt nodig. Aan deze restauratie hangt een stevig kostenplaatje. Het dorp draagt opnieuw een mooi bedrag bij. Bovendien stellen de Stichting Zomerzegels en het Prins Bernardfonds een behoorlijke subsidie beschikbaar.

De kerk met klimop begroeid

foto: Uitgeverij van der Meulen bv Sneek

In 1980 wordt de kerk uitgebreid gerestaureerd. Tijdens de werkzaamheden wordt ook de klimop van de zuidmuur verwijderd. De werkzaamheden worden verricht door timmerbedrijf Wiersma uit Folgare

De voet van de preekstoel is eind jaren negentig verwijderd omdat er een dominee was benoemd met hoogtevrees. Toen er een nieuwe dominee kwam heeft timmerman Wybren Sweering uit Folgare een nieuwe voet onder de preekstoel gemaakt in dezelfde stijl als die van de preekstoel..

foto Wybren Sweering

Dorpscanon van Folsgeare

De kerk van Folsgare, 1864 tot heden

In 2009 krijgt de toren een grote opknapbeurt.

foto's Atse Bruin

In 2016 zijn de gietijzeren ramen toe aan een grote onderhoudsbeurt.

De ramen worden gerestaureerd en gepoedercoat. Vervolgens worden ze aan de binnen- en buitenzijde geschilderd en tevens wordt alle beglazing vervangen.

foto's firma Vallinga-de Jong, Bolsward

Dorpscanon van Folsgeare

De kerk van Folsgare, 1864 tot heden

De kerk staat er nu weer piekfijn bij en kan er voorlopig weer even tegen.

Foto Wytske Heida, het huidige kerkgebouw

Colofon

Tekst: Atse Bruin Wytske Heida

Bewerking: Wytske Heida

Foto's: Atse Bruin, Wytske Heida, firma Vallinga –de Jong, Bolsward, Wybren Sweering, Leeuwarder Courant, uitgeverij van der Meulen bv, Sneek

Afbeeldingen: Stichting Monumenten SWF, Rijksdienst van het Cultureel Erfgoed, Protestantse gemeente Oosthem, Abbega, Folsgare

Disclaimer: Voor alle foto's geldt, dat er zorgvuldig is uitgezocht wie de eigenaar is en is toestemming gevraagd en gekregen voor gebruik in dit venster. Vensters over personen zijn geplaatst na feedback met betrokkene. Mocht er desondanks iets niet correct zijn, gelieve de redactie te informeren.